

POSTANOWIENIE

Dnia 4 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz

w sprawie z wniosku E.S.
przy uczestnictwie M.S., M.S.P., D.B.S., R.S. i D.S.
o uznanie za zmarłego R.J.S. ,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 4 grudnia 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 10 lutego 2017 r., sygn. akt XXVII Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej

pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej od postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 10 lutego 2017r. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego oraz na oczywistą zasadność skargi.

W ocenie skarżącej zachodzi potrzeba wyjaśnienia, jakie - w świetle art. 29 k.c. - są granice dopuszczalnej uznaniowości sądu orzekającego w sprawie uznania zaginionego za zmarłego w kontekście braku przesłanek negatywnych.

Istotność zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Zgodnie z utrwalonym poglądem orzecznictwa, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Zaprezentowane twierdzenia skarżącej nie wystarczają do wykazania, by w sprawie doszło do wątpliwości, które mogłyby wyczerpywać przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Uznanie za zmarłego ma charakter indywidualny w tym sensie, że co do każdej zaginionej osoby należy odrębnie dokonywać ustaleń relewantnych dla uznania jej za zmarłą i oznaczenia chwili jej śmierci (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2016 r., III CSK 325/15, nie publ.). Wykładnia normy zawartej w art. 29 § 1 k.c. ze swojej istoty wymaga doprecyzowania na gruncie poszczególnych spraw i trudno o sformułowanie w tym zakresie bardziej ogólnych wniosków, o uniwersalnym wymiarze. Pytanie zostało

zredagowane w sposób odbiegający od istoty przedstawionej przesłanki przedsądu, gdyż jego osadzenie w stanie faktycznym sprawy wskazuje w rzeczywistości na dążenie do uzyskania odpowiedzi związanej z oceną trafności kwestionowanego rozstrzygnięcia. Z tego powodu, rozpoznanie skargi kasacyjnej nie mogłoby spełnić publicznego celu tego środka zaskarżenia, nie mogłoby bowiem doprowadzić w istotnym stopniu do rozwoju prawa.

Dodać należy, że Sądy obu instancji przyjęły w sprawie, że upływ terminu, o którym mowa w art. 29 § 1 k.c., otwiera jedynie możliwość uznania osoby zaginionej za zmarłą, nie obliguje natomiast sądu do tego, jeżeli istnieją okoliczności, które wskazują na to, że zaginiony może pozostawać przy życiu, w szczególności zaś na to, że może się ukrywać. Stanowisko to jest zgodne z poglądami, które są w tym zakresie prezentowane w nauce. Wskazane przez Sądy obu instancji okoliczności w postaci prowadzenia postępowań karnych wobec zaginionego i poszukiwania go na potrzeby tych postępowań mogły być ocenione - w połączeniu z zeznaniami jednej z uczestniczek postępowania co do tego, że była ona informowana o pozostawaniu zaginionego przy życiu - jako wskazujące na to, że bardziej prawdopodobne jest to, iż zaginiony żyje, niż to, że jednak zmarł.

W judykaturze Sądu Najwyższego wyjaśniono, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej oznacza, iż dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. Pamiętać przy tym trzeba, że oczywiste jest to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Skarżący musi zatem wykazać, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym na pierwszy rzut oka, bez konieczności przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, nie publ., z dnia 18 września 2012 r., II CSK 179/12, nie publ. i z dnia 13 marca 2017 r., I CSK

596/16, nie publ.). Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom, były więc dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej nie pozwala przyjąć, by była ona - w powyższym rozumieniu - oczywiście uzasadniona. Skarżąca nie wykazała, że zastosowanie art. 328 § 2 k.p.c. lub art. 29 k.c. w ustalonych przez Sądy obu instancji okolicznościach faktycznych sprawy było oczywiście błędne lub doprowadziło do tego, że zaskarżone postanowienie jest oczywiście nieprawidłowe. Dodać należy, że zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. - jako dotyczący oceny dowodów - jest w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalny (art. 398³ § 3 k.p.c.), a zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. skarżąca sformułowała w sposób nieprawidłowy, gdyż nie powiązała go ze wskazaniem właściwego przepisu o postępowaniu apelacyjnym (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2015 r., III CSK 153/14, OSNC 2016, nr 1, poz. 14, i z dnia 11 lutego 2016 r., V CSK 344/15, OSNC-ZD 2017, nr A, poz. 12).

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).